

Oponentský posudek na diplomovou práci Bc. Pavla Pařízka

Interakční dominance

Diplomová práce se zabývá - jak upřesňuje její podtitul - biosociálním modelem statusové stratifikace v malých sociálních skupinách. Autor vychází z předpokladů, že se statusová stratifikace primárně odehrává na nonverbální úrovni a že jí ovlivněná sociální stratifikace probíhá automaticky, bez vědomí subjektů. Ve svém přístupu tedy vychází z práce Alana Mazura, který termín biosociální model zavedl, aby se jím vymezil vůči do té doby převažujícím kognitivním teoriím. Rizikem obhajitelného zavedení nového termínu (a s ním spjatého přístupu) je vyhocení rozdílu mezi přístupem novým a přístupy dosavadními. Ve většině obdobných případů v psychologii zjišťujeme, že vítězné nebývají dichotomicky se vymezující modely, ale modely smíšené, které navíc umožňují kontextově přizpůsobovat váhy jednotlivých faktorů. Nakonec sám autor píše o rozdílech interakční dominance v armádě či na autobusové zastávce. Pokud by byl výše uvedený předpoklad myšlen měkčeji, jako porovnání váhy kognitivních a nekognitivních faktorů, ocitl by se autor v nejednoduché metodologické situaci, protože by musel kognitivní faktory „zaslepit“, anebo je samostatně kvantifikovat. Proto si myslím, že si autor zadal z metodologického hlediska náročný úkol, když chce „zjistit, že hlavní komponentou utváření hierarchie není kognitivní úsudek“. Oceňuji autora za ambiciózní výzkumný cíl a zároveň upozorňuji na to, že je taková formulace vzhledem k použitému experimentálnímu designu příliš odvážná. I když velmi vítám různorodé kombinace nezávislých faktorů, které autor v experimentu modeluje, stejně tak jako zajímavou myšlenku přidělení hierarchie kartami, domnívám se, že je tento design reálným situacím statusové stratifikace vzdálen. Takový experiment podle mne neumožňuje zkoumat nevědomé mechanismy skutečné, déle budované hierarchie, stejně jako by přidělení maskulinity kartami neumožnilo zkoumat její neuvědomované projevy, ale spíše její zvědomené, a někdy dokonce stereotypizované signály. Při četbě této práce mne opakovaně napadlo, zda by nebylo možné zjišťovat odhad hierarchie v reálné situaci, v reálných interakcích, ve kterých bychom mohli některé informace lépe odstínit. Takovou úvahu bych uvítal i v diplomové práci, aby bylo více zřejmé, proč autor nakonec zvolil tuto cestu.

Tím se dostávám i k dalším otázkám: Není mi jasné, co se myslí 90procentní shodou (str.62) - o spolehlivosti tohoto údaje mám každopádně pochybnosti. Vlastně ani přesně nevím, jak byla definována (tedy měřena) chybovost. Jako rozdíl v pořadí? Pak bych uvítal úvahu, proč nebyl k porovnání dvou pořadí použit Spearmanův korelační koeficient (myslím si, že zvolený model sice umožní do predikcí zahrnout vícero faktorů, ale vzhledem k nízkému počtu probandů není vhodný). Proč vlastně zvolil autor skupiny po šesti? A kolik je vlastně probandů? Pět skupin po šesti, tedy 30 (str.72), anebo 33 probandů (str.73)?

Pokud jde o teoretickou část, tak ta vytváří pro výzkumnou část přehlednou platformu. Po definičním vymezení základních pojmů (status, hierarchie, moc a dominance) se v ní autor zabývá významem a funkcí statusové hierarchie, statusovou komunikací a statusovou diferenciací, a završuje ji dobře komentovaným rozdělením atributivních a dynamických přístupů ke studiu hierarchie. Na některých místech bych místo prostého seznamu ocenil podrobnější komentáře (viz např. str. 19-21). Celkovému vyznění práce bohužel neprospívají četné chyby. Teoretickou část strukturuje autor přehledně a dostatečně ji opírá o literární zdroje.

Obě části naplňují požadavky kladené na úspěšné diplomové práce. Diplomovou práci tedy doporučuji k obhajobě a vzhledem k výše uvedeným připomínkám navrhuji hodnocení velmi dobře.

Radvan Bahbouh